

Mogućnosti rada korisnika mirovine bez obustave isplate mirovine

Milivoj Friganović, mag. oec.

Članak 99. Zakona o mirovinskom osiguranju, koji je stupio na snagu 1. siječnja 2014. godine je propisao kada korisnici mirovine mogu raditi a da im se isplata mirovina ne obustavlja.

Najveća novost koju je tada donio novi Zakon o mirovinskom osiguranju je ta da se korisniku starosne mirovine koji nastavi raditi do polovice punog radnog vremena (uz izmijenjeni ugovor o radu) ne obustavlja isplata mirovine. Isto tako to je omogućeno i korisniku starosne mirovine koji je tu mirovinu ostvario do 31. prosinca 2013. a zaposli se od 1. siječnja 2014. do polovice punog radnog vremena. Obradili smo i značajne novosti u svezi mogućnosti rada korisnika starosne i invalidske mirovine – hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata prema prijedlogu Zakona o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji kojeg je usvojila Vlada RH-a.

U članku posebno ukazujemo na ključni članak 175. Zakona o mirovinskom osiguranju gdje su propisane osobe koje su korisnici mirovine i koji obavljaju određene djelatnosti ali nisu obvezno osigurani, što znači da ne podliježu plaćanju doprinosa a niti im se obustavlja isplata mirovine. O svemu tome čitajte u nastavku ovog članka.

1. Mogućnost rada korisnika mirovine bez obustave isplate mirovine

Prema članku 99. Zakona o mirovinskom osiguranju („Narodne novine“, broj 157/13, 151/14, 33/15, 93/15 i 120/16) – u daljnjem tekstu ZOMO) koji je stupio na snagu 1. siječnja 2014., korisniku mirovine koji se zaposli ili počne obavljati djelatnost na temelju koje postoji obveza na osiguranje isplata mirovine se obustavlja, međutim, iznimno od navedenog općeg pravila, **mirovina se ne obustavlja:**

- 1) **korisniku starosne mirovine** koji je ostvario starosnu mirovinu prema člancima 33. i 180. ovoga Zakona i **nastavi raditi do polovice punog radnog vremena uz izmijenjeni ugovor o radu.**
- 2) **korisniku starosne mirovine** koji je ostvario starosnu mirovinu prema člancima 33. i 180. ovoga Zakona i korisniku starosne mirovine koji je tu mirovinu ostvario **do stupanja na snagu ovoga Zakona** (do 1. siječnja 2014.) koji se tijekom korištenja prava zaposli do polovice punog radnog vremena
- 3) **korisniku invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad**, ostvarene do stupanja na snagu ovoga Zakona

- 4) **korisniku invalidske mirovine zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti** ostvarene prema ovome Zakonu
- 5) **korisniku koji obavlja sezonske poslove u poljoprivredi** prema propisima o poticanju zapošljavanja i drugim propisima kojima je ovo pitanje uređeno na drugačiji način, odnosno izričito propisano da se ne obustavlja isplata mirovine
- 6) korisniku koji ostvaruje **drugi dohodak**, odnosno obavlja **drugu djelatnost** (članak 17. ovoga Zakona).

Korisniku invalidske mirovine zbog profesionalne ili opće nesposobnosti za rad prema posebnom propisu kojim se uređuju prava hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji, koji prema tom propisu za vrijeme obavljanja dužnosti upravitelja zadruge nije obvezno osiguran na mirovinsko osiguranje, **ne obustavlja se isplata mirovine niti se po toj osnovi ponovno određuje kada poslove upravitelja zadruge obavlja bez plaće i naknade.** Korisniku invalidske mirovine zbog opće nesposobnosti za rad, odnosno zbog potpunog gubitka radne sposobnosti kojemu je ta mirovina **prevedena u starosnu mirovinu** prema članku 58. stavku 1. i članku 175. stavcima 7. i 8. ovoga Zakona, ako se zaposli ili počne obavljati djelatnost na temelju koje postoji obveza na osiguranje, obustavlja **se isplata mirovine.**

Dakle, mirovina se ne obustavlja (i dalje isplaćuje) **samo** korisnicima starosne mirovine koji su ostvarili starosnu mirovinu isključivo prema člancima **33. i 180.** ZOMO-a i koji su nastavili raditi do polovice punog radnog vremena uz izmijenjeni ugovor o radu (ili kod svog prijašnjeg ili novog poslodavca). Iz navedenog razloga citirati ćemo navedene članke:

„Članak 33.

(1) Pravo na starosnu mirovinu u razdoblju od 1. siječnja 2014. do 31. prosinca 2030. ima **osiguranik** kada navrší 65 godina života i 15 godina mirovinskog staža.

(2) Pravo na starosnu mirovinu osiguranik ima s navršenih 15 godina mirovinskog staža i

- u 2031. godini – 65 godina i 3 mjeseca života
- u 2032. godini – 65 godina i 6 mjeseci života
- u 2033. godini – 65 godina i 9 mjeseci života
- u 2034. godini – 66 godina
- u 2035. godini – 66 godina i 3 mjeseca života
- u 2036. godini – 66 godina i 6 mjeseci života
- u 2037. godini – 66 godina i 9 mjeseci života.

(3) Pravo na starosnu mirovinu od 1. siječnja 2038. ima osiguranik kada navrší 67 godina života i 15 godina mirovinskog staža.

Članak 180.

(1) Iznimno od članka 33. stavka 1. ovoga Zakona, pravo na starosnu mirovinu stječe osiguranik (**žena**) kada navrší 15 godina mirovinskog staža i

- u 2014. godini – 61 godinu života
- u 2015. godini – 61 godinu i 3 mjeseca života
- u 2016. godini – 61 godinu i 6 mjeseci života
- u 2017. godini – 61 godinu i 9 mjeseci života
- u 2018. godini – 62 godine života
- u 2019. godini – 62 godine i 3 mjeseca života
- u 2020. godini – 62 godine i 6 mjeseci života
- u 2021. godini – 62 godine i 9 mjeseci života
- u 2022. godini – 63 godine života
- u 2023. godini – 63 godine i 3 mjeseca života
- u 2024. godini – 63 godine i 6 mjeseci života
- u 2025. godini – 63 godine i 9 mjeseci života
- u 2026. godini – 64 godine života
- u 2027. godini – 64 godine i 3 mjeseca života
- u 2028. godini – 64 godine i 6 mjeseci života
- u 2029. godini – 64 godine i 9 mjeseci života.

(2) U razdoblju od stupanja na snagu ovoga Zakona do 31. prosinca 2029., iznimno od članka 85. stavka 3. ovoga Zakona, osiguraniku – ženi koja prvi put stječe pravo na mirovinu, polazni faktor za određivanje starosne mirovine nakon navršene starosne dobi iz stavka 1. ovoga članka povećava se za postotak iz članka 85. stavka 3. ovoga Zakona za svaki mjesec koji je protekao od navedene navršene starosne dobi do dana ostvarivanja prava, a najviše za pet godina, uz uvjet navršenog mirovinskog staža iz članka 85. stavka 3. ovoga Zakona.

(3) Za određivanje obiteljske mirovine za osiguranika koji je umro nakon navršene starosne dobi iz stavka 1. ovoga članka i ima 35 godina mirovinskog staža i nije stekao mirovinu, primjenjuje se polazni faktor iz članka 85. stavka 3. ovoga Zakona.“

Možemo zaključiti da korisnici starosne mirovine koji nisu ostvarili starosnu mirovinu prema člancima 33. i 180. ZOMO-a koji se zaposle ili počnu obavljati djelatnost **na temelju koje postoji obveza na osiguranje** isplata **mirovine se obustavlja** ako osiguranici/ce:

- ostvare **prijevremenu starosnu mirovinu** prema članku 34. (za osiguranika) i članku 182. ZOMO-a (za žene),
- ostvare **starosnu mirovinu za dugogodišnjeg osiguranika** prema članku 35. ZOMO-a (pravo na starosnu mirovinu za dugogodišnjeg osiguranika ima osiguranik (oba spola) **kada navrší 60 godina života i 41 godinu staža osiguranja**,
- **prijevremena starosna mirovina zbog stečaja poslodavca** prema članku 36. ZOMO-a,
- ostvare starosne i druge mirovine **prema posebnim propisima** - naime određene skupine osiguranika ostvaruju prava iz mirovinskog osiguranja na temelju posebnih zakona, koji propisuju blaže uvjete (tj. povoljnije uvjete) za stjecanje prava i/ili povoljniji način određivanja mirovina od uvjeta propisanih općim propisom (opći propis je ZOMO.)

To su sljedeći korisnici:

- djelatne vojne osobe
- policijski službenici i ovlaštene službene osobe pravosuđa
- radnici na poslovima razminiranja
- hrvatski branitelji iz Domovinskog rata
- zastupnici u Hrvatskom saboru, članovi Vlade, suci Ustavnog suda, predsjednik Republike
- bivši politički zatvorenici
- redoviti članovi HAZU-a
- službenici u savezima bivše SFRJ
- radnici izloženi azbestu, radnici ugljenokopa "Tupljak" i neke druge skupine
- osobe koje su ostvarile povoljnija prava prema ranije važećim propisima iz mirovinskog osiguranja (borci NOR-a, pripadnici Hrvatske domovinske vojske od 1941. do 1945. i pripadnici bivše JNA)
- pripadnici Hrvatskog vijeća obrane.

1.1. Isplata starosne mirovine i rad do polovice radnog vremena

Prema članku 37. stavku 6. ZOMO-a osiguranik, koji je nakon ispunjenja uvjeta za starosnu mirovinu prema Zakonu nastavio raditi ali ne više s punim radnim vremenom nego **do polovice punog radnog vremena** koje je radio prije ispunjenja uvjeta za starosnu mirovinu, **može i bez prestanka radnog odnosa steći pravo na starosnu mirovinu** (koja mu se isplaćuje neovisno o tome što je u radnom odnosu i što mu se isplaćuje plaća) od dana s kojim je nakon ispunjenja uvjeta nastavio raditi do polovice punog radnog vremena.

Na dalje, prema članku 99. stavku 2. točki 1. i 2. ZOMO-a koji je stupio na snagu 1. siječnja 2014., mirovina se ne obustavlja:

- korisniku starosne mirovine koji je ostvario starosnu mirovinu prema člancima 33. i 180. ZOMO-a i nastavi raditi do polovice punog radnog vremena uz izmijenjeni ugovor o radu – u ovom slučaju poslodavac s radnikom mora izmijeniti postojeći ugovor o radu (nastavak rada do polovice radnog vremena) te uspostaviti **prijavu o promjeni tijekom osiguranja** (tiskanicu M-3P),
- korisniku starosne mirovine koji je ostvario starosnu mirovinu prema člancima 33. i 180. ZOMO-a i korisniku starosne mirovine koji se tijekom korištenja prava zaposli do polovice punog radnog vremena - u ovom slučaju poslodavac s radnikom mora sklopiti ugovor o radu (do polovice radnog vremena) te uspostaviti **prijavu o početku osiguranja** (tiskanicu M-1P).

Korisnik starosne mirovine koji je npr. u 2013. (ili u ranijim godinama) počeo raditi (puno radno vrijeme ili nepuno radno vrijeme) te mu

je bila obustavljena starosna mirovina (prema tada važećem članku 90. stavku 3. starog ZOMO-a) a od 1. siječnja 2014. nastavi raditi do polovice radnog vremena (i o tome ima sklopljen ugovor o radu) mora podnijeti Zavodu **zahtjev za uspostavu isplate starosne mirovine**. Dakle, tada radnik ne treba prekidati radni odnos nego je poslodavac obavezan uspostaviti **prijavu o promjeni tijekom osiguranja** (tiskanicu M-3P). Isplata mirovine se uspostavlja s datumom podnesenog zahtjeva za ponovnu isplatu mirovine a najranije od 1. siječnja 2014. pa na dalje.

Bitno je naglasiti da navedenim korisnicima mirovine, koji rade do polovice radnog vremena, Zavod isplaćuje starosnu mirovinu u neizmijenjenom iznosu uz primjenu faktora 1,0 sukladno članku 87. stavku 1. točki 2. ZOMO-a

ističemo...

Međutim, korisnici starosne mirovine koji nakon umirovljenja i dalje nastave obavljati djelatnost na temelju koje su obvezno osigurani (obrtnici, samostalne profesionalne djelatnosti i dr.) ne mogu koristiti ovo pravo pa im se mirovina obustavlja.

Iznimke od ovog pravila su propisane u članku 175. stavku 1. ZOMO-a o čemu pišemo u posebnoj točki.

U nastavku dajemo sažetak odgovora na pitanja kako poslodavci koji zapošljavaju korisnike starosnih mirovina trebaju postupiti u vezi radnih prava, obračuna poreza na dohodak, doprinosa i sl.:

- prema članku 100. ZOMO-a, **korisnik starosne** i prijevremene starosne mirovine koji je nakon stjecanja prava na mirovinu **navršio najmanje jednu godinu staža osiguranja** može nakon prestanka zaposlenja, odnosno obavljanja djelatnosti po osnovi koje je obvezno osiguran na mirovinsko osiguranje ostvariti **pravo na novu starosnu mirovinu**, odnosno prijevremenu starosnu mirovinu.
- korisnici starosnih mirovina **mogu raditi na svim poslovima** a ako je za obavljanje određenih poslova kao uvjet propisana opća ili posebna zdravstvena sposobnost moraju udovoljiti tom uvjetu,
- ako korisnik mirovine radi na poslovima na kojima se staž osiguranja računa s povećanim trajanjem radom do polovice radnog vremena tj. nepunim radnim vremenom **ne može ostvariti pravo na staž osiguranja s povećanim trajanjem** jer to pravo imaju samo radnici koji te poslove obavljaju s punim radnim vremenom,
- što se tiče rasporeda radnog vremena, prekovremenog rada, preraspodjele radnog vremena, odmora i dopusta zaposlenog umirovljenika primjenjuje se Zakon o radu kao i za ostale radnike koji rade nepuno radno vrijeme,
- plaća se za nepuno radno vrijeme, u pravilu, određuje razmjerno odnosu nepunog i punog radnog vremena te pravo na uvećanje plaće i dodatke na plaću ostvaruju jednako kao i drugi radnici,
- zaposleni korisnik starosne mirovine ima pravo na **minimalnu plaću** (za 2017. iznosi **3.276,00 kn**) koja se određuje **razmjerno odnosu nepunog i punog tjeđnog radnog vremena**,
- naknada plaće zbog bolovanja za zaposlenog korisnika starosne mirovine mlađeg od 65 godina (uglavnom se radi o ženama) utvrđuje se na isti način kao i za ostale radnike, međutim, naknada plaće zbog bolovanja za zaposlenog korisnika starosne mirovine **starijeg od 65 godina uvijek ide na teret po-**

slodavca a ne na teret HZZO-a od 43. dana bolovanja (čak i u slučaju kada je spriječenost za rad-bolovanje uzrokovano ozljedom na radu naknada ide na teret poslodavca).

Naime, prema članku 50. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju („Narodne novine“, broj 80/13 i 137/13), osiguranik koji je navršio 65 godina života i 15 godina mirovinskog staža osiguranja na temelju nesamostalnog ili samostalnog rada nema pravo na naknadu plaće na teret sredstava obveznoga zdravstvenog osiguranja za vrijeme privremene nesposobnosti, već na teret sredstava poslodavca, odnosno na teret sredstava osiguranika obveznika uplate doprinosa

- pri obračunu doprinosa treba voditi računa o primjeni najniže mjesečne osnovice za 2017. koja za puno radno vrijeme iznosi **2.940,082 kn (7.739,00 x 38%)**,
- ako je zaposleni korisnik starosne mirovine prije umirovljenja bio osiguran u obadva mirovinska stupa tada i **na dalje plaća doprinose za mirovinsko osiguranje za I. stup 15% te 5% za II. stup**, a ako je korisnik starosne mirovine bio osiguran samo u I. stupu tada se plaća doprinos samo za I stup po stopi od **20%**.
- doprinos za I stup (20% ili 15%) se uplaćuje na račun Državnog proračuna, dok se doprinos za II stup po stopi od 5% uplaćuje na prolazni račun REGOS-a iako je korisniku mirovine **zastvoren osobni mirovinski račun** u obveznom mirovinskom fondu, međutim, ti se doprinosi II. stupa s prolaznog računa REGOS-a usmjeravaju u **mirovinsko osiguravajuće društvo**. Međutim, ako je korisnik starosne mirovine pri odlasku u mirovinu izašao iz II. stupa onda se uplaćeni doprinosi II. stupa usmjeravaju s prolaznog računa REGOS-a u Državni proračun,
- zaposleni korisnici starosne mirovine nisu izuzeti od plaćanja doprinosa za zapošljavanje po stopi od 1,7%, međutim, prema članku 10. Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti („Narodne novine“, broj 16/17) iako se korisnici starosne mirovine ne smatraju nezaposlenim osobama osim korisnika mirovine koji ostvari pravo na invalidsku mirovinu zbog profesionalne nesposobnosti za rad odnosno korisnika mirovine koji ostvari pravo na invalidsku mirovinu zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti.
- doprinosi za zdravstveno osiguranje se plaćaju kao i za sve radnike iako zaposleni korisnik starosne mirovine može podliježati i dodatnim doprinosima za zdravstveno osiguranje po stopi od 3% ako mu je mjesečni iznos mirovine u 2017. viši od iznosa prosječne neto plaće (**5.664,00 kn**) za koji je obveznik doprinosa umirovljenik (ovaj dodatni doprinos se smatra porezno priznatim izdatkom iz mirovine) a obveznik obračunavanja i plaćanja je HZMO. Na dalje, zaposleni korisnik starosne mirovine podliježe i plaćanju posebnog doprinosa za korištenje zdravstvene zaštite u inozemstvu za službeno putovanje,
- zaposleni korisnik starosne mirovine pri obračunavanju poreza na dohodak iz plaće može koristiti osobni odbitak kao neoporezivi dio dohotka **samo ako je poslodavcu predao svoju poreznu karticu (PK)**, međutim, ako mu se više isplati može koristiti svoj osobni odbitak kod isplatitelja mirovine (HZMO) s tim da onda ne bi mogao tijekom poreznog razdoblja koristiti osobni odbitak kod obračuna poreza na dohodak i prireza kod isplate plaće kod poslodavca. Korisnicima mirovina priznaje se osobni odbitak u visini od 3.800,00 kn.

Iznimka od navedenog pravila je propisana u članku 28. stavku 8. Pravilnika o porezu na dohodak („Narodne novine“, broj 10/17) i primjenjuje se od 1. siječnja 2017. prema kojem

radnik koji **ostvaruje dohodak od nesamostalnog rada kod dva ili više poslodavaca** u nepunom radnom vremenu ili koji uz rad u punom radnom vremenu ima sklopljen ugovor o radu za nepuno radno vrijeme u skladu s člancima 61. i 62. Zakona o radu odnosno osoba koja ostvaruje primitke iz članka 21. Zakona (plaće, mirovine i sl.) kod dva ili više isplatitelja, **može osobni odbitak koristiti kod više isplatitelja uz uvjet da zatraži raspodjelu osobnog odbitka prema isplatiteljima (poslodavcima)**. U tom slučaju Porezna uprava će na poreznoj kartici evidentirati omjer (postotak) raspodjele osobnog odbitka prema isplatiteljima (poslodavcima) sukladno zahtjevu, a nakon evidentiranih promjena izdati novi Obrazac PK te istovremeno Obrazac PK s oznakom „**DUPLIKAT**“ porezne kartice ovisno o broju poslodavaca za koje se traži **preraspodjela osobnog odbitka**, a na temelju kojih se priznaje osobni odbitak pri utvrđivanju predujma poreza na dohodak od nesamostalnog rada. U tom slučaju svaki poslodavac može koristiti osobni odbitak samo do utvrđenog postotka, neovisno što u pojedinim mjesecima ostvareni dohodak može prelaziti taj iznos.

- u pravilu, korisniku starosne mirovine koji je zaposlen do polovice radnog vremena Porezna uprava će u posebnom postupku obaviti godišnji obračun poreza i prireza (mirovine, plaće, drugi dohodak i dohodak od samostalne djelatnosti se smatraju godišnjim dohotkom za koje se utvrđuje godišnji porez na kraju godine) te ako to propisi o oporezivanju dohotka nalažu donijeti rješenje o povratu ili dodatnoj uplati poreza i prireza.
- zaposleni korisnik starosne mirovine (koji radi do polovice punog radnog vremena) ima pravo na sve naknade, potpore i nagrade i to u jednakom iznosu kao i radnici koji rade s punim radnim vremenom osim ako to nije drugačije uređeno izvorima radnog prava.
- mnogi korisnici starosne mirovine se zaposle samo jedan sat tjedno (što je zakonski dozvoljeno) kako bi mogli obavljati funkciju člana uprave (direktora) bez obveze osiguranja te obzirom da stječu i svojstvo zaposlenika imaju prava na isplatu neoporezivih naknada, potpora, nagrada i drugih primitaka koji se ne smatraju dohotkom od nesamostalnog rada (npr. troškovi službenog putovanja).

1.2. Mogućnost rada korisnika mirovine – hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata prema prijedlogu Zakona o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji

Na 52 sjednici Vlade Republike Hrvatske održane u Kninu usvojen je Prijedlog Zakona o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji koji je upućen u saborsku proceduru na donošenje. U nastavku donosimo te predložene novosti:

1.2.1. Korisnici starosne mirovine

Prema članku 29. Prijedloga Zakona o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji, **hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata, korisnicima starosne mirovine** koji su ostvarili starosnu mirovinu prema ovom Zakonu ili propisu o mirovinskom osiguranju i nastavili raditi do polovice punog radnog vremena uz izmijenjeni ugovor o radu i korisnicima starosne mirovine koji su ostvarili starosnu mirovinu prema ovom Zakonu ili propisu o mirovinskom osiguranju **koji se tijekom korištenja prava zaposle do polo-**

vice punog radnog vremena isplata mirovine se ne obustavlja ni ne smanjuje. Navedenim osobama **mirovinski faktor** za starosnu mirovinu koja se isplaćuje osiguraniku za vrijeme zaposlenja do polovice punog radnog vremena iznosi **1,0**.

Mirovinskim faktorom određuje se u kojem se opsegu uzimaju osobni bodovi (osobni bodovi za određivanje mirovine dobivaju se tako da se prosječni vrijednosni bodovi pomnože s ukupnim mirovinskim stažem i polaznim faktorom) pri izračunu mirovine.

- Mirovinski faktor iznosi **1,0** za starosnu, prijevremenu starosnu i invalidsku mirovinu zbog opće nesposobnosti za rad.
- Mirovinski faktor za invalidsku mirovinu zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti za:
  - invalidsku mirovinu zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti koja se isplaćuje za vrijeme nezaposlenosti iznosi **0,8**
  - invalidsku mirovinu zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti koja se isplaćuje osiguraniku za vrijeme zaposlenja, odnosno obavljanja samostalne djelatnosti iznosi **0,5**
  - invalidsku mirovinu ostvarenu zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti uzrokovane ozljedom na radu ili profesionalnom bolešću koja se isplaćuje osiguraniku za vrijeme zaposlenja ili obavljanja samostalne djelatnosti iznosi **0,6667**.
- Mirovinski faktor za obiteljsku mirovinu ovisi o broju članova obitelji i iznosi **0,7** (za jednog člana) **do 1,0** (za četiri ili više članova obitelji).

Po prestanku zaposlenja može se odrediti **novi iznos starosne mirovine** ako su navršili najmanje jednu godinu staža osiguranja po osnovi zaposlenja i ako su ispunjeni uvjeti za tu novu mirovinu propisani ovim Zakonom ili propisom o mirovinskom osiguranju (isto je propisano i u ZOMO-u kao općem propisu).

1.2.2. Korisnici prava na invalidsku mirovinu zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti

Na dalje prema članku 37. Prijedloga Zakona o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji, hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i HRVI iz Domovinskog rata, **korisnicima prava na invalidsku mirovinu zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti** ostvarene temeljem ovoga Zakona kod kojih je djelomični gubitak radne sposobnosti **u potpunosti** nastao kao posljedica ranjavanja, ozljede, zatočeništva u neprijateljskom logoru, zatvoru ili u drugom neprijateljskom objektu, bolesti, pogoršanja bolesti, odnosno pojave bolesti zadobivene u obrani suvereniteta Republike Hrvatske **koji se zaposle ili počnu obavljati djelatnost na temelju koje postoji obveza na osiguranje, invalidska mirovina se ne obustavlja** (za vrijeme zaposlenja ili obavljanja djelatnosti na temelju koje postoji obveza na osiguranje mirovina se određuje uz primjenu **mirovinskog faktora 0,6667**).

Hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i HRVI iz Domovinskog rata, korisnicima prava na **invalidsku mirovinu zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti ostvarene** temeljem ovoga Zakona kod kojih je djelomični gubitak radne sposobnosti **djelomično** prouzročen ranjavanjem, ozljedom, zatočeništvom u neprijateljskom logoru, zatvoru ili drugom neprijateljskom objektu, bolesti, pogoršanjem bolesti, odnosno pojavom bolesti zadobivenom u obrani suvereniteta Republike Hrvatske, a djelomično bolešću, ozljedom izvan rada, ozljedom na radu ili profesionalnom bolešću izvan tih okolnosti **koji se zaposle ili počnu obavljati djelatnost na temelju koje postoji obveza na osiguranje, invalidska mirovina se ne obustavlja** (za

vrijeme zaposlenja ili obavljanja djelatnosti na temelju koje postoji obveza na osiguranje mirovina se određuje uz primjenu **mirovin-skog faktora 0,6667**).

Korisnicima prava na invalidsku mirovinu zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti, po prestanku zaposlenja ili obavljanja djelatnosti na temelju koje postoji obveza na osiguranje, **ako po toj osnovi navršše najmanje jednu godinu staža osiguranja** i ako su ispunjeni uvjeti za stjecanje prava na starosnu ili prijevremenu starosnu mirovinu **može se priznati pravo na starosnu ili prijevremenu starosnu mirovinu**.

1.2.3. Korisnici prava na invalidsku mirovinu zbog potpunog gubitka radne sposobnosti

Hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i HRVI iz Domovinskog rata, **korisnicima prava na invalidsku mirovinu zbog potpunog gubitka radne sposobnosti** ostvarene temeljem ovoga Zakona kod kojih je potpuni gubitak radne sposobnosti **u potpunosti** nastao kao posljedica ranjavanja, ozljede, zatočeništva u neprijateljskom logoru, zatvoru ili u drugom neprijateljskom objektu, bolesti, pogoršanja bolesti, odnosno pojave bolesti zadobivene u obrani suvereniteta Republike Hrvatske **koji se zaposle manje od 3,5 sati dnevno, invalidska mirovina se ne obustavlja** (za vrijeme zaposlenja mirovina se određuje uz primjenu mirovinškog faktora **1,0**.)

Na dalje, hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i HRVI iz Domovinskog rata, korisnicima prava na invalidsku mirovinu zbog potpunog gubitka radne sposobnosti ostvarene temeljem 27 ovoga Zakona kod kojih je **potpuni gubitak radne sposobnosti djelomično** prouzročen ranjavanjem, ozljedom, zatočeništvom u neprijateljskom logoru, zatvoru ili drugom neprijateljskom objektu, bolesti, pogoršanjem bolesti, odnosno pojavom bolesti zadobivenom u obrani suvereniteta Republike Hrvatske, a djelomice bolešću, ozljedom izvan rada, ozljedom na radu ili profesionalnom bolešću izvan tih okolnosti **koji se zaposle na manje od 3,5 sati dnevno, invalidska mirovina se ne obustavlja** (za vrijeme zaposlenja mirovina se određuje uz primjenu mirovinškog faktora **1,0**.)

Posebno napominjemo, da prema članku 37. stavku 7. Prijedloga Zakona o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članovima njihovih, **nakon zaposlenja ili početka obavljanja djelatnosti na temelju koje postoji obveza na osiguranje**, kao ni nakon prestanka zaposlenja ili obavljanja djelatnosti na temelju koje postoji obveza na osiguranje (za navedene korisnike mirovine) **ne podliježu kontrolnom pregledu**.

2. Mogućnosti obavljanja samostalne djelatnosti, domaće radinosti ili sporednog zanimanja, poljoprivredne ili šumarske djelatnost kao jedinog ili glavnog zanimanja bez obustave mirovine

Prema članku 99. stavku 1. ZOMO-a propisano je da se **korisniku mirovine** (dakle, radi se o svim vrstama mirovine a ne samo starosnim mirovinama), **osim** korisnika invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad, ostvarene do stupanja na snagu ovoga Zakona i korisnika invalidske mirovine zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti ostvarene prema ovome Zakonu, koji se **zaposli ili počne obavljati djelatnost na temelju koje postoji obveza na osiguranje isplata mirovine se obustavlja**.

To se odnosi na slijedeće djelatnosti i osnove osiguranja:

- **radnici, službenici i namještenici** i s njima, prema posebnim propisima, izjednačene osobe, zaposleni na državnom području RH-a, **osobe izabrane ili imenovane na dužnosti** u tijelima javne vlasti, jedinicama lokalne samouprave i jedinicama područne (regionalne) samouprave, ako za taj rad primaju plaću, **osobe koje se nakon završenog školovanja nalaze na obveznom stručnom osposobljavanju za rad, osobe koje se stručno osposobljavaju za rad bez zasnivanja radnog odnosa, prema posebnim propisima, osobe zaposlene kod inozemnih organizacija** sa sjedištem u RH-a koje ne uživaju diplomatski imunitet (strano predstavništvo, međunarodna organizacija i ustanova), kod inozemnih fizičkih osoba s prebivalištem ili sjedištem u RH-a, ili kod diplomatskih misija i konzularnih ureda strane države te međunarodnih organizacija ili predstavništva sa sjedištem u RH-a koje uživaju diplomatski imunitet, ili u osobnoj službi kod stranih državljana, ako uredbama Europske unije o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti ili međunarodnim ugovorom o socijalnom osiguranju nije drukčije određeno, **državljeni trećih zemalja** i osobe bez državljanstva zaposleni na državnom području RH-a, ako pravnim propisima Europske unije o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti ili međunarodnim ugovorom o socijalnom osiguranju nije drukčije određeno, **izaslani radnici** koji za poslodavca sa sjedištem u RH-a obavljaju poslove u drugoj državi te osobe na radu u **diplomatskoj misiji ili konzularnom uredu RH-a u inozemstvu, sezonski radnici u poljoprivredi, prema Zakonu o poticanju zapošljavanja, osobe koje pružaju pomoć i njegu hrvatskim ratnim vojnim invalidima iz Domovinskog rata** i koje za taj rad primaju naknadu prema posebnim propisima, osobe koje su zaposlene kod poslodavca sa sjedištem u inozemstvu, na koje se u skladu s pravnim propisima Europske unije o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti primjenjuje zakonodavstvo Republike Hrvatske (čl. 9. ZOMO)
- **obrtnici i trgovci pojedinci** upisani u odgovarajući registar (čl. 10. st. 1. t. 1. ZOMO)
- osobe koje u skladu s posebnim propisima samostalno obavljaju **profesionalnu djelatnost**, kao što su odvjetnici, privatni zdravstveni radnici, umjetnici, novinari, odgajatelji, lektori i prevoditelji, primalje, predstavnici obiteljskog doma, fizička osoba koja samostalno kao profesionalnu djelatnost obavlja poslove savjetništva i usluga pomoći i njega u kući i drugi (čl. 10. st. 1. t. 2. ZOMO)
- **vrhunski sportaši**, ako nisu obvezno osigurani po drugoj osnovi (čl. 10. st. 1. t. 2. ZOMO)
- **članovi uprave i izvršni direktori trgovačkih društava i upravitelji zadruge** ako nisu obvezno osigurani po drugoj osnovi i ako posebnim propisom nije drukčije određeno (čl. 12. ZOMO)
- **svećenici i drugi vjerski službenici vjerske zajednice** koja je upisana u evidenciju vjerskih zajednica koju vodi ministarstvo nadležno za poslove uprave, ako nisu obvezno osigurani po drugoj osnovi (čl. 13. ZOMO)
- **roditelj koji obavlja roditeljske dužnosti u prvoj godini života djeteta**, a nije obvezno osiguran po drugoj osnovi, ako je dijete hrvatski državljanin i ako roditelj i dijete imaju prebivalište u Republici Hrvatskoj – na osobni zahtjev. Rođenjem sljedećeg djeteta, prije navršene prve godine života prethodnog djeteta, prestaje pravo na obvezno osiguranje po prethodno rođenom djetetu - ako oba roditelja obavljaju roditeljske dužnosti prema djetetu, a nisu osigurani po drugoj osnovi, obvezno se osigura-

va majka djeteta, ako se roditelji drukčije ne dogovore (čl. 14. ZOMO)

- **roditelj njegovatelj ili njegovatelj prema propisima o socijalnoj skrbi**, za vrijeme trajanja toga statusa (čl. 14. st. 3. ZOMO)
- **osobe zaposlene u inozemstvu kod međunarodnih organizacija i stranih poslodavaca** ako nisu obvezno osigurane prema inozemnim propisima na koje se odnosi međunarodni ugovor o socijalnom osiguranju, ili ako nisu obvezno osigurane prema uredbama Europske unije o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti - osiguravaju se na osobni zahtjev (čl. 15. st. 1. ZOMO)
- **osobe zaposlene u institucijama Europske unije**, ako nisu obvezno osigurane prema propisima Europske unije - osiguravaju se na osobni zahtjev (čl. 15. st. 2. ZOMO)
- **osobe zaposlene na državnom području Republike Hrvatske kod poslodavaca sa sjedištem u inozemstvu**, koji nemaju registriranu podružnicu u Republici Hrvatskoj - osiguravaju se na osobni zahtjev (čl. 15. st. 3. ZOMO)
- **članovi posade broda u međunarodnoj plovidbi** čiji je poslodavac, brodar ili kompanija domaća ili strana pravna osoba, ako uredbama Europske unije o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti ili međunarodnim ugovorom o socijalnom osiguranju nije drukčije određeno (čl. 16. ZOMO)

ističemo...

Sve što se tiče korisnika mirovina koji prebivaju u RH i eventualno **gube pravo na isplatu hrvatske mirovine** (jer je tako propisano ZOMO-om) odnosi se i na osobe hrvatske državljanke koji imaju prebivalište u inozemstvu i kojima se isplaćuje hrvatska mirovina i koje se zaposle ili počnu obavljati djelatnost na temelju koje postoji obveza na osiguranje (isplata mirovine se obustavlja).

2.1. Korisnici mirovine koji nisu obvezno osigurani iako obavljaju određene djelatnosti i kojima se mirovina ne obustavlja

Prema članku 175. stavku 1. ZOMO-a, osobe iz članka 10. stavka 1. točaka 4. do 6. i članka 11. ovoga Zakona **nisu obvezno osigurane ako su korisnici mirovine** (starosne, prijevremene, invalidske zbog potpunog gubitka radne sposobnosti i obiteljske mirovine), osim korisnika invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad, ostvarene do stupanja na snagu ovoga Zakona i korisnika invalidske mirovine zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti ostvarene prema ovome Zakonu.

Prema navedenom članku ZOMO-a, nisu obvezno osigurani (a niti im se obustavlja isplata mirovine) slijedeći korisnici mirovine:

- koji su po osnovi obavljanja **samostalne djelatnosti poljoprivrede i šumarstva** obveznici poreza na dohodak ili poreza na dobit (čl. 10. st. 1. t. 4. ZOMO-a)
- koji obavljaju djelatnost **za čije obavljanje nije propisano izdavanje odobrenja ili registracije**, ali imaju obilježje samostalnosti, trajnosti i s namjerom stvaranja izvora dohotka ili dobiti i po osnovi obavljanja tih djelatnosti su obveznici poreza na dohodak ili poreza na dobit, ako nisu obvezno osigurane po drugoj osnovi (čl. 10. st. 1. t. 5. ZOMO-a)

- koji obavljaju **domaću radinost ili sporedno zanimanje** prema Zakonu o obrtu, ako nisu obvezno osigurane po drugoj osnovi, ili ako nisu korisnici mirovine, osim korisnika invalidske mirovine zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti iz članka 39. stavka 3. ZOMO-a (čl. 10. st. 1. t. 6. ZOMO-a)
- koji obavljaju **poljoprivrednu i šumarsku djelatnost kao jedino ili glavno zanimanje** (u svojstvu nositelja ili člana OPG-a), a upisane su u upisnik obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava, odnosno u upisnik šumoposjednika u svojstvu nositelja ili člana obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva, odnosno šumoposjednika i člana njegova obiteljskog domaćinstva (čl. 11. st. 1. ZOMO-a)
- u smislu ZOMO-a smatra se da osobe koje obavljaju **poljoprivrednu i šumarsku djelatnost kao jedino ili glavno zanimanje ako su obvezno osigurane po drugoj osnovi**, ili **ako su na redovitom školovanju**, **ako su starije od 65 godina života**, ili **ako su korisnici mirovine**, osim korisnika invalidske mirovine zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti iz članka 39. stavka 3. ovoga Zakona te korisnika invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti iz članka 175. stavka 4. i 5. ovoga Zakona (čl. 11. st. 1. ZOMO-a)

ističemo...

To znači, da sama činjenica da navedene osobe nisu obvezno osigurane (ako obavljaju navedene djelatnosti) znači da im se mirovina ne obustavlja za vrijeme obavljanja navedenih djelatnosti.

3. Korisnici mirovine – članovi uprave, izvršni direktori trgovačkih društava i upravitelji zadruga

3.1. Obvezno mirovinsko, zdravstveno i osiguranje za slučaj nezaposlenosti članova uprave, izvršnih direktora trgovačkih društava i upravitelja zadruga

Prema članku 12. ZOMO-a, obvezno su osigurani članovi uprave i izvršni direktori trgovačkih društava i upravitelji zadruga **ako nisu obvezno osigurani po drugoj osnovi**. Ovdje ćemo samo napomenuti da su članovi uprave i izvršni direktori obvezno osigurani na mirovinsko osiguranje i zdravstveno osiguranje dok su upravitelji zadruga obvezno osigurani u sustavu mirovinskog osiguranja i u sustavu osiguranja od rizika od nezaposlenosti, ali nisu obvezno osigurani u sustavu zdravstvenog osiguranja.

ističemo...

Prema članku 12. ZOMO-a, obvezno su osigurani članovi uprave i izvršni direktori trgovačkih društava i upravitelji zadruga ako nisu obvezno osigurani po drugoj osnovi i ako posebnim propisom nije drukčije određeno.

Do 31.12.2013. na obvezno mirovinsko osiguranje su bili osigurani samo članovi uprave i izvršni direktori (to su izvršni direktori u ministričkom sustavu upravljanja d.d.-a putem upravnog odbora koji se sastoji od izvršnih i neizvršnih članova) dok je od 1.siječnja 2014. ova obveza proširena i na upravitelja zadruga. Izmjenama ZOMO-a iz ožujka 2015. dodana je iznimka prema kojoj se obvezno osiguravaju članovi uprave i izvršni direktori trgovačkih društava i upravitelji zadruga, osim ako posebnim propisima nije drugačije određeno. Taj posebni propis je sada važeći Zakon o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji („Narodne novine“, broj 177/04 – 92/14) koji regulira osnivanje i djelovanje **braniteljskih socijalno-radnih zadruga**. Prema članku 64.c Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji **upravitelj zadruga može biti i osoba** koja ima priznat status hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata ili status hrvatskog ratnog vojnog invalida iz Domovinskog rata kod koje je utvrđena opća nesposobnost za rad, odnosno potpuni gubitak radne sposobnosti ili profesionalna nesposobnost za rad, odnosno djelomičan gubitak radne sposobnosti kao posljedica ranjavanja, ozljede, zatočeništva u logoru, bolesti, pogoršanja bolesti ili pojave bolesti u obrani suvereniteta Republike Hrvatske, **ako poslove upravitelja obavlja bez plaće ili naknade**. U navedenom slučaju upravitelj **nije obvezno osiguran na mirovinsko osiguranje**.

Kada **braniteljska socijalno-radna zadruga** u kalendarskoj godini nakon oporezivanja **ostvari dobit u iznosu od 150.000,00 kuna i veću**, dužna je izabrati osobu koja će profesionalno obavljati poslove upravitelja zadruga i koja se obvezno osigurava na mirovinsko osiguranje.

Prema članku 7. st. 1. t. 4. još uvijek važećeg Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju („Narodne novine“, broj 80/13 i 137/13), obvezno su osigurani **članovi uprave trgovačkih društava i izvršni direktori trgovačkih društava, ako nisu obvezno zdravstveno osigurani po osnovi rada kod druge pravne ili fizičke osobe u Republici Hrvatskoj ili drugoj državi članici**.

O ovoj nerazumnoj, nepravednoj i diskriminirajućoj odredbe koja je još na snazi (jer se navedena odredba još uvijek nije promijenila izmjenom Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju) pisali smo detaljno u RIPUP-u broj 5/2015. Za našu temu su relevantne odredbe ZOMO-a dok je navedena odredba koja je još uvijek važeća (članak 7. st. 1. t. 4. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju) bitna samo za obračun i plaćanje doprinosa za zdravstveno osiguranje. Možemo samo kratko zaključiti da se navedena odredba u praksi jednostavno ne primjenjuje (iako se neko vrijeme primjenjivala).

Prema 6. st. 1. Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti („Narodne novine“, broj 16/17 koji je stupio na snagu 2. ožujka 2017.) za slučaj nezaposlenosti obvezno su osigurani svi radnici u radnom odnosu i s njima, prema posebnim propisima, izjednačene osobe, kao i osobe koje obavljaju samostalnu djelatnost i po toj osnovi su obvezno osigurane prema propisima o mirovinskom osiguranju. Na dalje, sukladno članku 6. st. 2. t. 8. obvezno su osigurani za slučaj nezaposlenosti **članovi uprave i izvršni direktori trgovačkih društava i upravitelji zadruga**.

Prethodni Zakon o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti („Narodne novine“, broj 80/08 – 153/13) propisivao je obvezno osiguranje osoba za slučaj nezaposlenosti samo ako su obvezno osigurani po propisima o obveznom mirovinskom osiguranju.

3.2. Isplata ili obustava mirovina – članovima uprave, izvršnim direktorima trgovačkih društava i upraviteljima zadruga

Prema članku 99. stavku 1. ZOMO-a korisniku mirovine koji se zaposli ili počne obavljati djelatnost na temelju koje postoji obveza na osiguranje **isplata mirovine se obustavlja** – naravno **to se odnosi i na korisnika mirovine – člana uprave, izvršne direktore i upravitelje zadruga**.

Međutim, iznimno od navedenog općeg pravila, a sukladno članku 99. stavku 2. ZOMO-a, **članu uprave, izvršnom direktoru i upravitelju zadruga mirovina se ne obustavlja:**

- 1) **korisniku starosne mirovine** koji je ostvario starosnu mirovinu prema člancima **33. i 180. ZOMO-a i nastavi raditi do polovice punog radnog vremena uz izmijenjeni ugovor o radu** (op. autora: to naravno, može biti npr. 1 sat tjedno što mu je isplativije s aspekta visine plaćanja javnih davanja)
- 2) **korisniku starosne mirovine** koji je ostvario starosnu mirovinu prema člancima 33. i 180. ZOMO-a i korisniku starosne mirovine koji je tu mirovinu ostvario **do 31.12. 2013.** koji se tijekom korištenja prava zaposli **do polovice punog radnog vremena** (kod poslodavca u kojem je član uprave ili kod drugog poslodavca kod kojeg nije član uprave)
- 3) **korisniku invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad**, ostvarene do 31. 12. 2013. – koji se zaposli ili počne obavljati neku djelatnost na temelju koje postoji obveza na osiguranje
- 4) **korisniku invalidske mirovine zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti** ostvarene od 1.1.2014. – koji se zaposli ili počne obavljati neku djelatnost na temelju koje postoji obveza na osiguranje
- 5) korisniku koji ostvaruje **drugi dohodak**, odnosno obavlja **drugu djelatnost**

To znači da se članovima uprave (direktorima), izvršnim direktorima trgovačkih društava i upraviteljima zadruga koji su **korisnici starosne mirovine** prema članku **33. i 180. ZOMO-a** koji su zaposleni do polovice punog radnog vremena **ne obustavlja mirovina a niti su obvezno osigurani**.

Posebno ističemo da ako ovi članovi uprave i izvršni direktori trgovačkih društava i upravitelji zadruga nisu obvezno osigurani po drugoj osnovi ili su **korisnici starosne mirovine** koji nisu zaposleni do polovice punog radnog vremena ili su korisnici drugih vrsta mirovine obvezno su osigurani te podliježu plaćanju doprinosa na mjesečnu osnovicu (**7.739,00 kuna** za 2017. dok mjesečni doprinosi iznose **2.878,91 kuna**) a **mirovina im se obustavlja**. Obveznik plaćanja navedenih doprinosa je sam direktor a ne trgovačko društvo (a ako bi te doprinose platilo trgovačko društvo tada se taj izdatak trgovačkog društva smatra neto drugom dohotkom direktora kojeg treba preračunati u bruto iznos drugog dohotka na koji treba obračunati i platiti sva propisana javna davanja (porez, pririz i doprinose)..

Navedene osobe mogu ovu „negopodu“ izbjeći na način **da ne budu članovi uprave tj. direktori** te da postanu **prokuristi** i da na taj način ipak vode određene poslove trgovačkih društava bez obustave mirovine i bez obveze plaćanja doprinosa.

3.3. Prokurist

Prokurist se upisuje u trgovački registar pri nadležnom sudskom tijelu i ima ovlast zastupati trgovačko društvo prema trećim osobama, sudbenim i upravnim tijelima, može sklapati poslove za društvo

ali što je najvažnije **nema obvezu osigurati se na mirovinsko i zdravstveno osiguranje i za slučaj nezaposlenosti, a to znači da mu se isplata mirovine ne obustavlja.**

Za svoj rad prokurist - umirovljenik može od trgovačkog društva primati honorare za rad (drugi dohodak) koje isplatitelj od 1. siječnja 2017. oporezuje stopom poreza na dohodak od 24% + možebitni prirez te mora obračunati i platiti doprinos za mirovinsko osiguranje (10% ili 7,5% + 2,5% za osiguranike II. stupa) i zdravstveno osiguranje (po stopi od 10%).

4. Korisnici invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad i korisnici invalidske mirovine zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti

Prema članku 34. stavku 1. starog ZOMO-a (koji je vrijedio do 31. prosinca 2013.) korisniku invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad nije se obustavljala isplata mirovine za vrijeme zaposlenja odnosno obavljanja djelatnosti na temelju koje je postojala obveza osiguranja (npr. radni odnos, obrtnička djelatnost i dr.).

Korisnicima invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad koji su to pravo ostvarili prema Zakonu o mirovinskom osiguranju koji je bio na snazi do 31. prosinca 2013. i kojima se to pravo osigurava i nakon 1. siječnja 2014. kako je to i propisano člankom 175. ZOMO-a, ne obustavlja se i na dalje isplata mirovine za vrijeme zaposlenja odnosno obavljanja djelatnosti na temelju koje je postajala obveza osiguranja.

Prema članku 39. st. 3. ZOMO-a, djelomični gubitak radne sposobnosti postoji kada kod osiguranika postoji smanjenje radne sposobnosti, a s obzirom na zdravstveno stanje, životnu dob, naobrazbu i sposobnost ne može se profesionalnom rehabilitacijom osposobiti za rad s punim radnim vremenom na drugim poslovima, ali može raditi najmanje 70% radnog vremena na prilagođenim poslovima iste ili slične razine obrazovanja koji odgovaraju njegovim dosadašnjim poslovima.

Prema članku 56. stavku 1. ZOMO-a, pravo na **invalidsku mirovinu na temelju djelomičnog gubitka radne sposobnosti** imaju osiguranici iz članka 9. (radnici), članka 10. (obrtnici, trgovci pojedinci, samostalne profesionalne djelatnosti, vrhunski sportaši i dr.) i članka 12. do 18. ZOMO-a (članovi uprave i izvršni direktori trgovačkih društava, upravitelji zadruge, svećenici i drugi vjerski službenici, roditelj koji obavlja roditeljske dužnosti u prvoj godini života djeteta, produženo osiguranje i sl.) ako je djelomični gubitak radne sposobnosti nastao zbog bolesti ili ozljede izvan rada prije navršene 65 godina života i ako mu navršeni mirovinski staž pokriva najmanje jednu trećinu radnog vijeka.

Ako je djelomični ili potpuni gubitak radne sposobnosti osiguranika nastao zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti, pravo na invalidsku mirovinu osiguranik stječe bez obzira na dužinu mirovinskog staža.

Korisnicima **invalidske mirovine na temelju djelomičnog gubitka radne sposobnosti i invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad se mirovina ne obustavlja** kada se zaposle ili počnu obavljati djelatnost na temelju koje postoji obveza na osiguranje.

5. Korisnici mirovine koji obavljaju sezonske poslove u poljoprivredi

Na temelju Zakona o poticanju zapošljavanja („Narodne novine“, broj 57/12, 120/12 i 16/17) umirovljenici mogu raditi na povreme-

nim i privremenim poslovima u poljoprivredi ali samo na poslovima u bilnogojstvu, stočarstvu i ribarstvu.

ističemo...

Sezonski radnik u poljoprivredi smatra se, nezaposlena osoba, **korisnik mirovine** ili tražitelj zaposlenja koji, na temelju ugovora o sezonskom radu, obavlja privremene, odnosno povremene sezonske poslove u poljoprivredi.

Prema članku 99. stavku 2. točki 5. ZOMO-a korisniku mirovine koji obavlja sezonske poslove u poljoprivredi prema propisima o poticanju zapošljavanja i drugim propisima kojima je ovo pitanje propisano **ne obustavlja se isplata mirovine.**

Članovi obitelji poslodavca koji zapošljava sezonske radnike na privremenim/povremenim poslovima u poljoprivredi a koji su korisnici mirovine, mogu pomagati poslodavcu u obavljanju privremenih/povremenih sezonskih poslova bez obveze sklapanja ugovora o sezonskom radu za obavljanje privremenih/povremenih sezonskih poslova u poljoprivredi te im se također **ne obustavlja isplata mirovine.**

Susjedi i prijatelji poslodavca koji zapošljava sezonske radnike na privremenim/povremenim poslovima u poljoprivredi a koji su **korisnici mirovina**, mogu pomagati poslodavcu u obavljanju navedenih poslova bez sklapanja ugovora o sezonskom radu u poljoprivredi i **ne obustavlja im se isplata mirovine.**

Ako za sezonski rad na privremenim/povremenim poslovima u poljoprivredi korisnici mirovina primaju plaću i drugu materijalnu korist, poslodavac je s njima u obvezi sklopiti ugovor o sezonskom radu za obavljanje privremenih/povremenih sezonskih poslova u poljoprivredi **ali im se neće obustaviti isplata mirovine.**

Detaljno o sezonskom radu u poljoprivredi u 2017. pisali smo u RIPUP-u broj 6/17 (str. 137. – 141.).

6. Korisnici mirovine koji ostvaruju drugi dohodak odnosno obavljaju drugu djelatnost

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju, počevši **od 1. siječnja 2003., uvedeno je obvezno osiguranje osoba koje ostvaruju drugi dohodak** prema poreznim propisima, pa se doprinos za mirovinsko osiguranje obračunavao i na primanja prema ugovoru o djelu, primitke za rad članstva u skupštinama i nadzornim odborima, sudskog tumača, konzultanta i slično, bez obzira na to radilo se o osiguranicima ili korisnicima mirovine. Uz takav rad isplaćivala se i mirovina odnosno isplata mirovine nije obustavljena.

Prema Zakonu o doprinosima koji se primjenjuje od 1. siječnja 2009. („Narodne novine“, broj 84/08) korisnicima starosne i prijevremene starosne mirovine, invalidske mirovine zbog opće nesposobnosti za rad i obiteljske mirovine, osim korisnika obiteljske mirovine-djece na redovitom školovanju, od obračuna i plaćanja doprinosa oslobođeni su primici od kojih se utvrđuje drugi dohodak. Time je sklapanje ugovora o djelu s korisnicima mirovina za poslodavce jeftinije od ostalih osoba za koje, osim poreza na dohodak i prireza, nisu morali plaćati i doprinose za mirovinsko (20%) i zdravstveno (15%) osiguranje. Navedeni korisnici mirovina nisu bili obvezni prijaviti se na mirovinsko osiguranje i prema toj osnovi (radom prema ugovoru o djelu) nisu stjecali mirovinski staž a niti im se **obustavljala isplata mirovine.** Iznimka je bio korisnik invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad te korisnik **invalidske mirovine na**

temelju djelomičnog gubitka radne sposobnosti koji je zaposlen ili ima svojstvo osiguranika po drugoj osnovi. Ovim korisnicima mirovine u staž osiguranja računa se i razdoblje u kojem su isplaćeni primici od kojih se utvrđuje drugi dohodak, ako je na njih uplaćen doprinos.

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o doprinosima („Narodne novine“, 115/16) od 1. siječnja 2017. **ukidaju se iznimke od obveze doprinosa** za naknade za isporučena autorska prava i/ili srodna prava, naknade za isporučeno umjetničko djelo te na primitke od kojih se utvrđuje drugi dohodak (npr. ugovor o djelu) **isplaćen umirovljeniku**.

Smanjena je ukupna stopa doprinosa za mirovinsko osiguranje i to s 20% na 10% (za osiguranike I. stupca), odnosno **7,5%** (za I. stup) i **2,5%** (za II. stup) za osiguranike I. i II. stupca.

Isto tako **smanjena je stopa doprinosa za obvezno zdravstveno osiguranje sa 15% na 7,5%**.

Iste stope doprinosa od 1. siječnja 2017. primjenjuju se i na drugu djelatnost.

Prema članku 17. ZOMO-a, obvezno su osigurane osobe koje ostvaruju **drugi dohodak** prema propisima o porezu na dohodak na koji se plaća doprinos za mirovinsko osiguranje prema propisima o doprinosima za obvezna osiguranja (u daljnjem tekstu: drugi dohodak). Naravno to se odnosi i na umirovljenika koji ostvaruje **drugi dohodak i drugu djelatnost**.

Prema članku 7. točki 6. Zakona o doprinosima, **druga djelatnost** je samostalna djelatnost (obrta, trgovca pojedinca, slobodnog zanimanja, poljoprivrede i šumarstva i ostale samostalne djelatnosti) koju **nositelj djelatnosti obavlja istodobno uz osiguranje po osnovi radnog odnosa ili po bilo kojoj od osnova obveznih osiguranja**. Drugom djelatnošću smatra se i djelatnost samozaposlene osobe prema kojoj se, sukladno propisima Europske unije o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti, primjenjuje zakonodavstvo Republike Hrvatske, koja se obavlja u drugoj državi članici, ako se ista obavlja istodobno uz radni odnos odnosno zaposlenje u Republici Hrvatskoj i/ili u drugoj državi članici ili uz neku drugu osnovu osiguranja.

Prema članku 30. ZOMO-a, u staž osiguranja računa se i razdoblje u kojem su isplaćeni drugi dohoci za koje su plaćeni doprinosi prema članku 17. ZOMO-a (**drugi dohodak**). U staž osiguranja računa se i razdoblje za koje je utvrđena godišnja osnovica po osnovi obavljanja **druge djelatnosti** na koji se plaća doprinos za mirovinsko osiguranje prema propisima o doprinosima za obvezna osiguranja. Staž osiguranja utvrđuje se za svaku kalendarsku godinu tako da se osnovica prema dohocima i/ili primicima (**drugi dohodak i druga djelatnost**) na koju su obračunati i uplaćeni doprinosi podijeli s prosječnom mjesečnom plaćom svih zaposlenih u RH-a u **istoj godini**, prema podacima Državnog zavoda za statistiku. Ako doprinosi nisu u cijelosti uplaćeni u godini u kojoj je ostvaren drugi dohodak i/ili primitak po osnovi obavljanja djelatnosti već kasnije, staž osiguranja utvrđuje se za kalendarsku godinu u kojoj je ostvaren drugi dohodak u odnosu na prosječnu mjesečnu plaću iz te godine.

Prema članku 100. ZOMO-a, korisnik starosne i prijevremene starosne mirovine koji je nakon stjecanja prava na mirovinu navršio najmanje jednu godinu staža osiguranja može nakon prestanka zaposlenja, odnosno obavljanja djelatnosti po osnovi koje je obvezno

osiguran na mirovinsko osiguranje ostvariti pravo na novu starosnu mirovinu, odnosno prijevremenu starosnu mirovinu.

7. Korisnici mirovine koji su obveznici poreza na dohodak ili poreza na dohodak kojima je obavljanje poljoprivredne djelatnosti druga djelatnost

Prema članku 175. stavku 1. ZOMO-a, nisu obvezno mirovinsko osigurani **samostalne djelatnosti poljoprivrede i šumarstva** obveznici poreza na dohodak ili poreza na dobit (čl. 10. st. 1. t. 4. ZOMO-a) a samim time ne obustavlja im se niti isplata mirovina.

Novost je da se od 1. siječnja 2017. ukida iznimka od obveze doprinosa umirovljenicima koji obavljaju **drugu djelatnost**, osim umirovljenika koji obavljaju djelatnost domaće radinosti ili sporednog zanimanja i umirovljenika koji obavljaju samostalnu djelatnost poljoprivrede i šumarstva i po toj osnovi plaćaju porez na dohodak u paušalnom iznosu.

To znači da je poljoprivrednicima, koji su **porezni obveznici a djelatnost poljoprivrede obavljaju uz radni odnos ili uz samostalnu djelatnost ili uz mirovinu**, propisana obveza plaćanja na drugu djelatnost a to znači da na **godišnji dohodak (putem obrasca DOH) ili dobit putem obrasca PD** (ili najviša godišnja osnovica koja za 2017. iznosi **60.364,20 kn** kako za obveznike poreza na dohodak tako i na obveznike poreza na dobit) plaćaju doprinose propisane za drugu djelatnost:

- doprinos za mirovinsko osiguranje po stopi od **10% ili 7,5% + 2,5%** za osiguranike II. stupca, i
- doprinos za obvezno zdravstveno osiguranje po stopi od **7,5%**

Korisnici mirovina – porezni obveznici (kao i ostali porezni obveznici koji obavljaju djelatnost poljoprivrede uz radni odnos ili uz samostalnu djelatnost) koji porez na dohodak plaćaju u paušalnom iznosu plaćaju doprinose (o tome rješenje donosi Porezna uprava) na propisane godišnje paušalne osnovice (na koje se primjenjuju propisane stope za drugu djelatnost) koje za 2017. iznose:

- 1) **12.750,00 kn** za poreznog obveznika koji je u poreznom razdoblju ostvario ukupni godišnji primitak do 85.000,00 kn
- 2) **17.250,00 kn** za poreznog obveznika koji je u poreznom razdoblju ostvario ukupni godišnji primitak iznad 85.000,00 kuna do 115.000,00 kn
- 3) **22.425,00 kn** za poreznog obveznika koji je u poreznom razdoblju ostvario ukupni godišnji primitak iznad 115.000,00 kuna do 149.500,00 kn ili
- 4) **34.500,00 kn** za poreznog obveznika koji je u poreznom razdoblju ostvario ukupni godišnji primitak iznad 149.500,00 kuna do 230.000,00 kn.

Posebno ističemo da se navedenim poreznim obveznicima koji su korisnici mirovine ne obustavlja isplata mirovine iako moraju plaćati propisane doprinose za drugu djelatnost. Naravno kako se radi o doprinosima iz tih plaćenih doprinosa po osnovi druge djelatnosti trebala bi proizići i određena prava iz mirovinskog (ta prava su uređena ali ne još u potpunosti) i zdravstvenog osiguranja (autor ne zna koja bi to bila prava).

Zahvaljujemo na vašem povjerenju!

Pretplatite se na časopis RAČUNOVODSTVO i POREZI u praksi

ističemo...

Pod ostalim iznimkama od obveze doprinosa u članku 212. stavku 3. Zakona o doprinosima propisano je da, **umirovljenik** koji obavlja drugu djelatnost iz članka 7. točke 6. ovoga Zakona, i prema toj djelatnosti plaća paušalni porez na dohodak, uz uvjet da je u skladu sa Zakonom o mirovinskom osiguranju zadržao status umirovljenika i tijekom razdoblja u kojemu obavlja tu djelatnost, **nije obveznik doprinosa prema iznosu paušalnog dohotka ostvarenog od obavljanja druge djelatnosti** (navedenim umirovljenikom ne smatra se korisnik obiteljske mirovine u svojstvu djeteta, prema članku 69. stavku 1. Zakona o mirovinskom osiguranju).

8. Korisnici mirovine koji utvrđuju dohodak od imovine i imovinskih prava

Korisnik mirovine koji ostvaruje primitke od imovine i imovinskih prava po osnovi najamnine, zakupnine, iznajmljivanja stanova, soba i postelja putnicima i turistima i organiziranja kampova, primitaka od vremenski ograničenog ustupa autorskih prava, prava industrijskog vlasništva i drugih imovinskih prava **nije obvezno osiguran na mirovinsko i zdravstveno osiguranje, te mu se ne obustavlja isplata mirovine ako ostvaruje navedene primitke**. Dakle ovdje se radi o osobama pa i korisnicima mirovina kojima se dohodak od imovine i imovinskih prava ne utvrđuje putem poslovnih knjiga na način propisan za obavljanje samostalne djelatnosti.

Na dalje, isto tako korisnik mirovine koji ostvaruje primitke od imovine i imovinskih prava po osnovi najamnine, zakupnine, iznajmljivanja stanova, soba i postelja putnicima i turistima i organiziranja kampova, i koji dohodak po tim djelatnostima utvrđuju **paušalno** nije obvezno osiguran, ne podliježe plaćanju doprinosa a niti mu se obustavlja mirovina.

Prema članku 5. Zakona o doprinosima, **ostale samostalne djelatnosti** su djelatnosti fizičkih osoba s obilježjem samostalnosti, trajnosti i namjere stvaranja izvora dohotka ili dobiti i po osnovi obavljanja tih djelatnosti upisane su u registar obveznika poreza na dohodak te su po toj osnovi obveznici poreza na dohodak ili poreza na dobit, a nositelju je ta djelatnost osnovno zanimanje i po toj se osnovi, sukladno propisima o obveznim osiguranjima, smatra **obvezno osiguranom osobom**, a to su:

- djelatnosti za čije obavljanje nije propisano izdavanje odobrenja i registracije,
- djelatnosti osoba koje ostvaruju primitke od kojih se, prema propisima o porezu na dohodak, utvrđuje drugi dohodak, ali su promijenile način utvrđivanja dohotka pa prema tim primicima utvrđuju dohodak od samostalne djelatnosti ili dobit,
- **djelatnosti osoba koje ostvaruju primitke od imovine i imovinskih prava** od kojih se, prema propisima o porezu na dohodak, **utvrđuje dohodak od imovine i imovinskih prava, ali su promijenile način utvrđivanja dohotka pa prema tim primicima utvrđuju dohodak od samostalne djelatnosti ili dobit,**
- ostale djelatnosti upisane u registar obveznika poreza na dohodak po osnovi obavljanja samostalne djelatnosti i po osnovi koje su obveznici poreza na dohodak ili poreza na dobit.

Osiguranci po osnovi obavljanja samostalnih djelatnosti obrta, slobodnih zanimanja (profesionalne djelatnosti), športaša, poljoprivrede u šumarstva te **ostalih samostalnih djelatnosti** koji od obavljanja tih djelatnosti, sukladno propisima o porezu na dohodak, utvrđuju dohodak, **sami su obveznici doprinosa** i obveznici obračunavanja i obveznici plaćanja doprinosa za osobno osiguranje doprinose plaćaju sukladno člancima 64. do 67. Zakona o doprinosima odnosno za ostale djelatnosti od kojih se utvrđuje dobit plaćanje doprinosa uređeno je člancima 80. do 85. Zakona o doprinosima.

Korisnici mirovina koji ostvaruju primitke od **imovine i imovinskih prava** (po osnovi najamnine, zakupnine, iznajmljivanja stanova, soba i postelja putnicima i turistima i organiziranja kampova) **od kojih se, prema propisima o porezu na dohodak, utvrđuje dohodak od imovine i imovinskih prava ali su promijenile način utvrđivanja dohotka pa prema tim primicima utvrđuju dohodak putem poslovnih knjiga na način propisan za dohodak od samostalne djelatnosti ili dobit, nisu obvezno osigurani na mirovinsko i zdravstveno osiguranje po toj djelatnosti, ne podliježu plaćanju doprinosa pa im se stoga ne obustavlja isplata mirovine ako ostvaruju navedeni dohodak.**

ističemo...

Prema mišljenju Porezne uprave – Središnji ured pod nazivom „Umirovljenici koji ostvaruju dohodak od imovine (najma) – obustava isplate mirovine“ (Klasa: 410-01/09-01/169; Ur. broj: 513-07-21-01/09-2 od 23. veljače 2009.) nedvojbeno je utvrđeno da umirovljenici koji ostvaruju primitke od imovine i imovinskih prava od kojih se utvrđuje dohodak od samostalne djelatnosti (putem poslovnih knjiga) ili dobit **NE podliježu plaćanju doprinosa**. Međutim, puno je važnije da navedeni osiguranci – korisnici mirovina nisu obvezno mirovinski osigurani sukladno članku 175. stavku 1. ZOMO-a kao **ostale samostalne djelatnosti** (čl. 10. st. 1. t. 5. ZOMO-a).

9. Pojam umirovljenika definiran prema Zakonu o doprinosima

Definicija pojma umirovljenika je bitna jer ona u pojedinim slučajevima određuje da li korisnik pojedine vrste mirovine koji ostvari određene oporezive primitke podliježe plaćanju doprinosa. To se najviše odnosi na mogućnost (ne)plaćanja doprinosa.

Prema članku 7. točki 49. Zakona o doprinosima („Narodne novine“, 84/08, 152/08, 94/09, 18/11, 22/12, 144/12, 148/13, 26/14 - RUSRH, 30/14 – RUSRH, 41/14 i 115/16) umirovljenik je fizička osoba koja je stekla pravo iz obveznoga mirovinskog osiguranja od tuzemnog isplatitelja mirovine ili inozemnog isplatitelja mirovine **sukladno propisima Europske unije o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti ili međudržavnim ugovorima o socijalnom osiguranju** na starosnu mirovinu ili prijevremenu starosnu mirovinu, obiteljsku mirovinu, privremenu invalidsku mirovinu, invalidsku mirovinu zbog potpunog gubitka radne sposobnosti ili invalidsku mirovinu zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti pod uvjetom da nije zaposlena ili ne obavlja djelatnost (obrta, trgovca pojedinca, slobodnog zanimanja, djelatnost poljoprivrede i šumarstva i ostale samostalne djelatnosti). Korisnik invalidske mirovine zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti koji je zaposlen ili obavlja djelatnost

